

سخن نخست

شعار امسال سازمان هواشناسی جهانی به مهم‌ترین بحران زیست محیطی فراروی بشر در قرن ۲۱ اشاره دارد. رویارویی با آینده‌ای گرم‌تر، خشک‌تر یا مرطوب‌تر^۱.

امروز کم‌تر تردیدی وجود دارد که اقلیم جهان در حال تغییر بوده و این دیگر یک سناریوی صرف نیست بلکه پدیده‌ای در حال تکوین و تکامل است که هر روز بیش از پیش تأثیرات و نمودهای بارز آن را در فرآیندهای زیست محیطی شاهدیم. گرچه شواهد حاکی از افزایش معنی‌دار دمای هوا طی چند دهه گذشته بوده و حتی دوره ۲۰۱۵-۲۰۱۱ و بنا به آخرین گزارش WMO دو ماه سپتامبر و اوت ۲۰۱۶ طی ۱۳۷ سال گذشته گرم‌ترین دوره ثبت شده دما می‌باشد، اما افزایش دما فقط بخشی از چالش جهانی است. تغییر اقلیم الگوهای طبیعی نمو و طول فصل رشد گیاهان را بر هم زده و موجب تشدید فراوانی و شدت پدیده‌های جوی نظیر امواج گرمایی، خشکسالی‌ها و بارش‌های سهمگین خواهد شد. مجموعه این یافته‌ها، پرسشی را فراروی ما نهاده است:

آینده زمین چه خواهد بود؟ دنیایی گرم‌تر؟ خشک‌تر یا مرطوب‌تر؟

در این میان، هم‌اندیشی و تکاپوی علمی کارشناسان در مجامع بین‌المللی و سطوح عالی تصمیم‌گیری در کشورها، برنامه‌های اقدام جدیدی را تعریف و ارائه نموده است تا آسیب‌پذیری بخش‌های مختلف به ویژه کشاورزی و محیط زیست را کاهش داده و روش‌های تعدیل و سازگاری منعطف‌تری را به کاربران و ذینفعان ارائه نماید، که تبلور آن در توافق‌نامه اجلاس COP21^۲ در سال ۲۰۱۵ در پاریس بوده است.

گام اصلی در این تلاش جهانی انتقال درست مفاهیم و یافته‌های علمی به سطوح مختلف جامعه و افزایش مهارت‌های کاربردی است. مروری بر نتایج منتشر شده و گزارش‌های ملی و منطقه‌ای حاکی از آن است که برنامه‌های اقدام کشورها در سازگاری و تعدیل آثار تغییر اقلیم زمانی با موفقیت همراه می‌شود که آموزش و تربیت در کنار ظرفیت‌سازی به صورتی جدی مد نظر قرار گیرد. سامانه‌های کشاورزی و نظام‌های کشت که خود، هم در بروز پدیده تغییر اقلیم مؤثرند و هم بیش‌ترین آسیب را از آن می‌پذیرند برای پایداری و ماندگاری نیازمند الگوها، شیوه‌های مدیریت و منعطفی برای بقا در آینده‌ای متفاوت هستند.

این شماره نشریه هواشناسی کشاورزی در آستانه برگزاری سومین کنفرانس ملی هواشناسی کشاورزی در ایران منتشر می‌گردد که در آن یافته‌های ارزشمند پژوهشگران، دانشجویان و فرهیختگان این عرصه در سه محور بنیادی که با مد نظر قرار دادن شعار سال ۲۰۱۵ سازمان هواشناسی جهانی انتخاب شده‌اند، در معرض نقد و داوری مخاطبان خواهد بود. هیأت تحریریه شایسته می‌داند جایگاه ترویج و آموزش در عرصه مباحث تغییر اقلیم و ارتباط با کشاورزان را بار دیگر یادآور شده و بر ضرورت پیاده‌سازی طرح‌های پژوهشی کاربردی در این زمینه تأکید نماید. بدیهی است نشریه آمادگی انتشار نتایج این رویکردهای جدید را خواهد داشت.

هیأت تحریریه

¹ Hotter, Drier, Wetter, Face the Future

² Conference of Parties